

Zbigniew Cichoń

"Prawa człowieka i ich ochrona", Bożena Gronowska, Tadeusz Jasudowicz, Toruń 2005 : [recenzja]

Palestra 51/1-2(577-578), 176-177

2006

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

rozważań poświęconych problematyce tzw. wykroczeń drogowych, uzupełnionych i poszerzonych o zagadnienia związane z zasadami bezpieczeństwa w ruchu drogowym. Problem jest szczególnie ważki, gdy dostrzeże się, że w wielu przykładach, którymi operuje Autor, zarzut popełnienia wykroczenia postawiony został w rzeczywistości pokrzywdzonemu. Dochodzi również do innych, przedziwnych w swym wymiarze sytuacji, w których, w wyniku braku kompetencji do prawidłowej oceny zdarzenia z udziałem dwóch lub więcej osób uczestniczących w ruchu, wnioski o ukaranie kierowane są wobec nich wszystkich, i to nawet wówczas, gdy postępowanie takie zawiera wewnętrzną sprzeczność, gdyż *in concreto* sprawca może być tylko jeden. Nie tylko zatem analiza normatywna przepisów rozdziału XI kodeksu wykroczeń, lecz również zawarta w Komentarzu ocena ich praktycznego zastosowania, może pozwolić eliminować tego rodzaju sytuacje.

Dobłą tradycją publikacji W. Kotowskiego poświęconych zagadnieniom ruchu drogowego jest uzupełnianie ich warstwy poznawczej wzorami dokumentów odpowiadających swą istotą problematyce określonej publikacji. Nieczęsto bowiem na sposób ich redakcji zwraca się uwagę, co dotyczy zarówno osób stosujących prawo, jak i uczestniczących w zdarzeniach na drodze. Tymczasem ich uważna lektura, a w konsekwencji prawidłowe sporządzenie, również może przyczynić się do dokonania poprawnych ustaleń faktycznych.

Przeprowadzone rozważania jednoznacznie wskazują, że Komentarz zasługuje na uwagę nie tylko praktyków, będąc publikacją ze wszech miar godną polecenia. W ten zresztą sposób wpisuje się w ciąg publikacji W. Kotowskiego, które dzięki sposobowi ich przygotowania i zawartym w nich wartościom merytorycznym przybliżają problematykę ruchu drogowego i jego normatywnych aspektów.

Tomasz Razowski

Bożena Gronowska, Tadeusz Jasudowicz ***Prawa człowieka i ich ochrona***

Toruń 2005

„Prawa człowieka i ich ochrona” to dzieło profesorów Bożeny Gronowskiej i Tadeusza Jasudowicza oraz asystentów z Katedry Praw Człowieka Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, stanowiące systematyczny wykład na temat praw człowieka. Na początku została przedstawiona historia praw człowieka prowadząca do ich kodyfikacji w XX wieku, w tym do Europejskiej Konwencji Praw Człowieka z 1950 r., stanowiącej najbardziej skuteczny środek ochrony praw człowieka. Książka prezentuje także inne, mniej znane i skuteczne, a przy tym znacznie młodsze regionalne systemy ochrony praw człowieka, jak system międzyamerykański i afrykański, posiadające również własne trybunały o podobnych kompetencjach jak Europejski Trybunał Praw Człowieka w Strasburgu.

W części szczególnej autorzy omawiają poszczególne prawa chronione międzynarodowymi konwencjami, jak prawo do życia, zakaz niewolnictwa, poddaństwa oraz pracy

przymusowej lub obowiązkowej, prawo do wolności i bezpieczeństwa osobistego, prawo do słusznego procesu, prawo do skutecznego środka prawnego, prawo do poszanowania prywatności, wolność myśli, sumienia, religii i przekonań, wolność ekspresji, wolność zrzeszania się, wolność pokojowych zgromadzeń, prawo do zawarcia małżeństwa i założenia rodziny, prawo do poszanowania mienia, prawo do nauki, prawo do wolnych wyborów, wolność przemieszczania się etc.

Cenne w opracowaniu jest wskazanie usytuowania praw człowieka w europejskim prawie wspólnotowym, traktowanych jako zasady ogólne prawa wspólnotowego. Szczególnym wyrazem takiego podejścia do praw człowieka, zapoczątkowanym orzeczeniami Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Luksemburgu, jest art. 52 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej z Nicei z 10 grudnia 2000 r., w którym zawarte jest odesłanie do Europejskiej Konwencji Praw Człowieka w zakresie znaczenia i zakresu praw zawartych w Karcie nicejskiej.

Obok wykładu dotyczącego treści poszczególnych praw człowieka przedstawione zostały proceduralne gwarancje ochrony praw człowieka tak w systemie ONZ, jak i regionalnych, ze szczególnym uwzględnieniem systemu Rady Europy zawartego w Europejskiej Konwencji Praw Człowieka. Ciekawie zilustrowane są podobieństwa i różnice w tych systemach.

„Prawa człowieka i ich ochrona”, mimo iż stanowi pracę zbiorową, jest przepojona humanistycznym duchem troski o zachowanie godności człowieka. Wyraźnie widać to zwłaszcza w rozdziałach poświęconych prawu do życia, zagadnieniom bioetyki czy prawa do zawarcia związku małżeńskiego. I tak profesor Tadeusz Jasudowicz wyraźnie przestrzega przed próbami kreacji swoistych praw człowieka, jak np. tzw. prawa do aborcji czy eutanazji, lub zawarcia związku małżeńskiego homoseksualnego, wskazując, iż międzynarodowe konwencje dotyczące praw człowieka i orzecznictwo Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu negują istnienie takich „praw”.

Wykład dotyczący praw człowieka i ich stosowania jest urozmaicony cytowaniem orzecznictwa Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu i Komitetu Praw Człowieka ONZ, co czyni go bardziej zrozumiałym i ciekawym. Recenzowana książka odwołuje się do najnowszych orzeczeń Trybunału Praw Człowieka, bo zapadłych w 2005 r., w tym dotyczących Polski, jak np. w sprawie *Broniowski* czy *Hutten Czapska* (dot. odpowiednio mienia zabużańskiego i wysokości czynszów), a więc jest bardzo aktualna.

Tak więc studenci, a także praktycy, w tym adwokaci, zostali wzbogaceni ciekawą pozycją traktującą wszechstronnie o prawach człowieka, wartą polecenia każdemu, kto chce pojąć wiedzę na ten temat lub ją poszerzyć. Dla prawnika podejmującego wyzwania kwestionowania krajowej praktyki lub legislacji jest to także bezcenna pomoc, bo prezentująca wymagane standardy praw człowieka, których przestrzeganie jest obowiązkiem państwa. Jedynym mankamentem tego opracowania są stosunkowo skromne przypisy z literaturą czy orzecznictwem, które przecież mogłyby zainspirować czytelnika do pogłębienia wiedzy w wybranych zakresach szczególnego zainteresowania.

Zbigniew Cichoń